

Den här sidan har genererats genom maskinöversättning [\[Länk\]](#). Maskinöversättningar kan innehålla fel som riskerar att minska tydligheten och exaktheten. Ombudsmannen frånsäger sig allt ansvar för eventuella avvikelser. För den mest tillförlitliga informationen och rättssäkerheten hänvisas till källversionen i engelska via länken ovan. För mer information, se vår [språk- och översättningspolicy](#) [\[Länk\]](#).

Beslut om hur Europeiska kommissionen hanterade två överträdelseklagomål om planeringslagar avseende detaljhandelsutrymmen i Tyskland (gemensamma ärendena 2238 och 2249/2021/MHZ)

Beslut

Ärende 2238/2021/MHZ - Undersökning inledd den 01/02/2022 - Beslut den 16/12/2022 - Berörda institutioner Europeiska kommissionen (Påträffat administrativt missförhållande) |

Ärende 2249/2021/MHZ - Undersökning inledd den 01/02/2022 - Beslut den 16/12/2022 - Berörda institutioner Europeiska kommissionen (Påträffat administrativt missförhållande) |

De klagande är två detaljhandelsföretag, IKEA och Decathlon, som hävdade att Europeiska kommissionen inte hanterade lämpliga överträdelseförfaranden mot Tyskland avseende planeringslagar och detaljhandel. Klagandena ifrågasatte den tid det tog för förfarandet, eftersom det ursprungliga överträdelseklagomålet ingavs 2008. De ifrågasatte också kommissionens olika förklaringar till förseningen.

Under undersökningens gång utfärdade ombudsmannen preliminära slutsatser till kommissionen, särskilt att kommissionen hade tagit orimligt lång tid (mer än tretton år) för att hantera de inledande administrativa stadierna av överträdelseförfarandet. Hon föreslog att kommissionen skulle fatta ett beslut om nästa steg i förfarandet utan ytterligare dröjsmål.

Som svar på ombudsmannens iakttagelser lämnade kommissionen förklaringar som syftade till att motivera den tid det tog och angav att den avsåg att fatta ett beslut i början av 2023.

Ombudsmannen ansåg att den tid det tog inte kunde motiveras. Hon avslutade utredningen med ett konstaterande av administrativa missförhållanden. Hon ansåg att det inte skulle tjäna något syfte att utfärda en rekommendation, eftersom kommissionen åtog sig att fatta ett beslut under de kommande månaderna. Kommissionen bör rapportera tillbaka till ombudsmannen senast i slutet av mars 2023.

Bakgrund till klagomålen

1. År 2008 lämnade IKEA Retail Germany in ett klagomål till Europeiska kommissionen mot Tyskland. Klagomålet gällde planeringsrestriktioner för detaljhandelsbutiker i två tyska delstater (Nordrhein-Westfalen och Baden-Württemberg), vilka gäller för stora detaljhandelslokaler (mer än 800 kvadratmeter). [1]
2. IKEA hävdade att lagarna undergräver rätten till fri etablering [2] och EU:s tjänstedirektiv [3]. Kommissionen inledde ett överträdelseförfarande [4] i klagomålet och skickade den 25 juni 2009 en formell underrättelse till Tyskland. Tyskland svarade två månader senare.
3. År 2014 lämnade Decathlon Tyskland in ett klagomål till kommissionen i samma ärende. Kommissionen beslutade att gemensamt behandla IKEA:s och Decathlons klagomål. Den 18 juni 2015 skickade kommissionen en kompletterande formell underrättelse till de tyska myndigheterna. Tyskland svarade i augusti 2015.
4. Sedan dess har IKEA och Decathlon varit i kontakt med kommissionen om överträdelseförfarandet, bland annat genom möten med relevant kommissionspersonal och genom korrespondens.
5. År 2018 meddelade EU-domstolen (EU-domstolen) en dom i ett mål om begränsningar av detaljhandelsutrymmet (Visser-målet). [5]
6. I december 2020 utarbetade konferensen för tyska ministrar för fysisk planering riktlinjer för de federala staterna och förtydligade undantagen från de regler som begränsar detaljhandlarnas etableringsfrihet.
7. Mellan oktober 2020 och augusti 2021 utväxlade klagandena och kommissionen skrivelser och höll ett möte i januari 2021. I sina skrivelser uttryckte Decathlon och IKEA sitt missnöje över hur kommissionen hade hanterat överträdelseförfarandet och det faktum att det verkade vara ”*blockerat politiskt*”. Kommissionen förklarade att den letade efter en tillfredsställande lösning och att den planerade att återuppta diskussionerna med de tyska myndigheterna efter det att det tyska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd hade avslutats (december 2020).
8. I augusti 2021 informerade kommissionen klagandena om att den tyska federala regeringen hade uppgett att den, utöver de riktlinjer som nämns ovan, övervägde att ändra den federala lagen om fysisk planering, i syfte att fastställa tydligare bestämmelser om när statliga myndigheter får bevilja undantag från planeringsbegränsningar för detaljhandelsutrymmen. Den meddelade att detta ändringsförslag skulle kunna antas 2022.
9. Den 17 december 2021 vände sig IKEA och Decathlon till Europeiska ombudsmannen.

Utredningen

10. Ombudsmannen inledde en undersökning av de klagandes oro över att kommissionen inte har hanterat överträdelseförfaranden mot Tyskland på lämpligt sätt till följd av två klagomål om planeringslagar och detaljhandel (2008/4946 och 2015/4207).

11. Utredningen undersökte följande: i) den tid det tar för kommissionen att hantera överträdelseförfarandet. II) Kommissionens motivering till förseningen.

12. Den 22 mars 2022 träffade ombudsmannens undersökningsgrupp kommissionen och inspekterade kommissionens ärenden. De klagande lämnade synpunkter på ombudsmannens rapport om mötet med kommissionen och inspektionen [6]. Den 15 juli 2022 översände ombudsmannen sina preliminära slutsatser till kommissionen [7]. Kommissionens svar av den 14 oktober 2022 översändes till klagandena. De lämnade sina synpunkter den 16 november 2022.

Försening och motivering

Inledande argument som lagts fram för ombudsmannen

13. De klagande hävdade att förfarandet hade tagit oproportionerlig tid (mer än 13 år hittills) och att de skäl som kommissionen angav för förseningen saknade trovärdighet och hade förändrats under årens lopp. De klagande har föranletts att förstå att politiska överväganden och nationellt inflytande har hindrat överträdelseförfarandet från att avslutas.

14. Under mötet med ombudsmannens utredningsgrupp hävdade kommissionen att ärendena är komplexa, vilket innebär en konflikt mellan rätten till etableringsfrihet i EU och frågor som rör stads- och landskapsplanering, inbegripet miljöskydd och konsumentskydd. Den pekade också på komplexiteten i det federala systemet i Tyskland som har spelat en roll i förseningen.

15. Kommissionen medgav att ärendet hör till de längsta överträdelseförfarandena hittills, efter att ha inletts 2008. Under 2017 avbröts förfarandet i avvaktan på den slutliga domen i målet Visser. Efter det att domen meddelades 2018 återupptog kommissionen ärendena.

16. Kommissionen uppgav dock att det tyska valet 2017 och ändringen av ministerportföljerna också bidrog till förseningen. Den tillade att den har fortsatt att analysera relaterade förändringar, såsom de riktlinjer som utfärdats av konferensen för tyska ministrar för fysisk planering.

17. Kommissionen redogjorde också för andra åtgärder som den hade vidtagit, medan överträdelseförfarandet pågick, i syfte att säkerställa att medlemsstaterna iakttar etableringsfriheten. Under 2018 offentliggjorde kommissionen ett meddelande om detaljhandelssektorn [8], i vilket man identifierade bästa praxis för att vägleda

medlemsstaternas reformer inom sektorn, samt en praktisk vägledning [9] för nationella eller regionala myndigheter om reform av detaljhandelssektorn. Kommissionen anordnade också workshoppar och andra initiativ, däribland berörda parter.

18. Kommissionen hävdade att den medvetet hade valt att ta itu med frågan genom dialog med myndigheterna i Tyskland, snarare än genom att gå vidare genom de formella stegen i ett överträdelseförfarande. Det sade att detta ” *har gjort framsteg i dessa fall en långsam process* ”.

19. Kommissionen anordnade ett stort antal bilaterala möten och andra typer av möten med berörda myndigheter i Tyskland. Detta omfattade ett möte i januari 2019 med deltagande av klagande, federala och statliga myndigheter i Tyskland och kommissionen (med företrädare för rättstjänsten och generaldirektoratet för handel).

20. Kommissionen sade att den inte förväntar sig att avsluta överträdelseförfarandet inom en snar framtid, eftersom dialogen med myndigheterna i Tyskland fortfarande pågår och de tyska myndigheterna har flera åtgärder att vidta.

21. Kommissionen angav att det skulle kunna vara en möjlighet att avsluta detta ärende på ”möjlighetsgrunder”. Den angav att den kan fatta ett sådant beslut även om den anser att den nationella lagstiftningen/praxisen uppenbarligen inte är förenlig med unionsrätten. I sådana fall beskriver kommissionens avslutande skrivelse den rättsliga situationen och varför den är oförenlig med EU-rätten samt de särskilda omständigheterna i en medlemsstat som kan avsluta ärendet. Denna skrivelse kan sedan användas av klagande som en del av en rättslig utmaning på nationell nivå. Om en klagande beslutar att väcka ett ärende som har avslutats av en nationell domstol, kan den nationella domstolen besluta att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, ett förfarande där kommissionen regelbundet ingriper.

22. I sina synpunkter på inspektionsrapporten [10] hävdade klagandena att kommissionen, trots kommissionens synpunkter på ärendets komplexitet, inte följde de tillämpliga reglerna, särskilt artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) [11]. Om kommissionen anser att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt fördragen bör den avge ett motiverat yttrande i frågan. Kommissionen har skickat två formella underrättelser, där den anger att den anser att så är fallet, och det finns inget som tyder på att den har ändrat sin ståndpunkt. Domen i målet *Visser* stärkte endast kommissionens rättsliga bedömning.

23. Klagandena anser att de åtgärder som kommissionen vidtagit i detta fall, förutom mötet i januari 2019, syftade till att försena förfarandet.

24. De klagande uttryckte oro över kommissionens indikation på att den skulle kunna avsluta sitt ärende på ”möjlighetsgrunder”. Även om kommissionen hänvisade till möjligheten att väcka en rättslig utmaning på nationell nivå är kommissionen medveten om att de redan har gjort det. Klagandena lämnade in sina klagomål om överträdelse efter att Tysklands federala förvaltningsdomstol konstaterat att begränsningarna i den tyska planlagen är motiverade (proportionella). Om överträdelseförfarandet skulle avslutas av möjlighetsskäl hävdade

klagandena att den tyska förvaltningsdomstolen inte skulle undersöka ärendet och inte vidarebefordra sitt ärende till EU-domstolen.

25. De klagande uppgav också att även om kommissionens handläggare som behandlade deras ärende hade fortsatt god kommunikation med dem, hade de inte fått någon motivering till den pågående förseningen, sedan domen i målet Visser. Under denna period hade de relevanta rättsliga bestämmelserna i Tyskland inte ändrats.

Ombudsmannens preliminära bedömning

26. Det har gått tretton år sedan kommissionen inledde överträdelseförfarandet, men den har inte kunnat ange när förfarandet kommer att avslutas. **Ombudsmannen ansåg preliminärt att en sådan betydande försening inte är rimlig.** De olika argument som kommissionen har anfört för att förklara förseningen förefaller delvis vara kumulativa och resultatet av kommissionens underlåtenhet att fatta beslut om huruvida ärendet ska behandlas eller inte. Enligt varje objektiv uppfattning är tretton år en oproportionerligt lång tid för att hantera de administrativa stadierna i ett överträdelseförfarande. Förseningen har utan tvekan haft negativa konsekvenser för de klagande.

27. Mot denna bakgrund **fann ombudsmannen att det åligger kommissionen att fatta ett beslut om nästa steg i detta överträdelseförfarande och uppmanade kommissionen att göra detta utan ytterligare omotiverade dröjsmål.**

Kommissionens svar på ombudsmannens preliminära bedömning och klagandenas synpunkter på detta svar

28. Kommissionen hänvisade till sina senaste åtgärder avseende klagandenas överträdelseärenden. Efter mötet med ombudsmannens utredningsgrupp i mars 2022 träffade kommissionen de tyska myndigheterna online i april 2022. I maj 2022 skickade kommissionen en förteckning över detaljerade frågor till den tyska regeringen om de riktlinjer för undantagsförfaranden som utfärdades av den tyska konferensen för ministrar för fysisk planering i december 2020. I augusti 2022 svarade den tyska regeringen. Under tiden diskuterade kommissionen i juli 2022 ärendena med den tyska regeringen. I september och oktober 2022 hade kommissionen ytterligare diskussioner med de tyska myndigheterna. Kommissionen hade också ytterligare kontakter med klagandena och planerade ett möte med dem i oktober 2022.

29. Syftet med alla dessa möten och utbyten var att samla in information i syfte att fatta beslut om överträdelseförfarandet senast i början av 2023.

30. Enligt kommissionen finns det olika skäl till förseningen.

31. Särskilt ärendena är rättsligt komplicerade och politiskt känsliga på grund av två motstridiga

intressen: det ekonomiska intresset av etableringsfriheten inom detaljhandeln och mål av allmänt intresse såsom miljöskydd, konsumentskydd och social och territoriell sammanhållning. Fallen är kopplade till pågående politiska debatter om stadsförnyelse, markanvändning, transportpolitik och klimatåtgärder samt hållbar utveckling. I Tyskland (liksom i andra federala EU-medlemsstater) är det federala staterna som ansvarar för regelverket för detaljhandeln, medan kommunerna har viss självständighet när det gäller att tillämpa detta regelverk.

32. Kommissionen betonade att den ständigt har följt frågan om detaljhandelsföretag i olika medlemsstater. Situationen i hela EU är mycket komplex och består av olika regler och förordningar på nationell, regional och ibland lokal nivå.

33. Kommissionen upprepade att förseningen delvis berodde på behovet av att invänta resultaten av domstolsförfaranden [12] och genomförandet av tjänstedirektivet (som skulle ha genomförts fullt ut senast 2010).

34. Kommissionen påpekade också att Tyskland, innan domen i målet Visser, ifrågasatte kommissionens uppfattning, eftersom den tyska regeringen "konstruktivt" har engagerat sig för att ta hänsyn till kommissionens farhågor. Dessa diskussioner var komplicerade och tidskrävande.

35. Den hävdade att även om man ändrade den rättsliga ramen medan dessa diskussioner pågick var orealistiska, men att stärka det befintliga instrumentet *för undantagsförfaranden enligt tysk rätt erbjuder i praktiken vissa möjligheter att säkerställa bättre efterlevnad av EU-lagstiftningen* i den tyska ramen för detaljhandelsföretag. Kommissionen är fast besluten att aktivt samarbeta med de tyska myndigheterna för att utveckla ett livskraftigt system för detaljhandelsetablering till förmån för ekonomiska aktörer som de klagande.

36. Kommissionen instämmer inte i klagandenas argument att den inte har iakttagit artikel 258 i EUF-fördraget på grund av att den var skyldig att avge ett motiverat yttrande. EU-domstolen har ständigt erkänt att kommissionen har befogenhet att skönsmässigt avgöra om och när ett överträdelseförfarande ska inledas eller att hänskjuta ett mål till EU-domstolen. Kommissionen kan avsluta ett ärende av "möjlighetsskäl", även om en nationell lagstiftning eller praxis uppenbarligen inte är rättsligt förenlig med unionsrätten. Kommissionen är inte skyldig att avge ett motiverat yttrande även om den anser att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt fördragen.

37. De klagande välkomnade kommissionens åtgärder efter mötet med ombudsmannens undersökningsgrupp i mars 2022. Kommissionen kom dock tillbaka i kontakt med klagandena först i september 2022.

38. De klagande håller med kommissionen om att ärendena är rättsligt komplicerade. De hävdade dock att antingen den tyska lagstiftningen är förenlig med etableringsfriheten eller inte. Eftersom kommissionen har skickat två formella underrättelser var kommissionens ståndpunkt tydlig redan innan de två EU-domstolens domar stödde deras rättsliga ståndpunkt. De klagande medgav att kommissionen har utrymme för skönsmässig bedömning vid handläggningen av

överträdelseärenden. Om den anser att det föreligger en klar kränkning av de grundläggande friheterna måste den emellertid bedöma åsidosättandet av lagen i sitt skönsrättsliga beslut, vilket den inte har gjort i förevarande fall.

39. De klagande uppgav att de redan har vänt sig till de tyska domstolarna när det gäller deras mål, men den federala förvaltningsdomstolen beslutade att inte hänskjuta ärendet till EU-domstolen. Om kommissionen skulle avsluta sitt ärende av möjlighetsskäl, och med tanke på att frågan skulle åtgärdas bättre av de nationella domstolarna, skulle den som sådan i huvudsak godta att rätten till etableringsfrihet skulle undergrävas. Detta skulle undergräva kommissionens trovärdighet som "fördragets väktare".

40. De klagande är oroade över kommissionens åsikt att en ökad användning av undantagsförfaranden skulle kunna säkerställa efterlevnaden av EU-lagstiftningen. I sina klagomål till kommissionen förklarade klagandena att kraven i undantagsförfarandena är oklara och att den myndighet som ansvarar för att bevilja undantag har full frihet att göra detta. Eventuella ändringar av undantagsklausulen kommer inte att ändra situationen enligt tysk lag om fysisk planering om sökandena inte har rätt till undantag från dessa förordningar som inte är förenliga med unionsrätten. Det är därför svårt att se hur undantagsförfarandet kan garantera efterlevnad i praktiken.

Ombudsmannens slutliga bedömning

41. Kommissionen har meddelat att den kommer att fatta ett beslut om klagandenas överträdelseärenden senast i **början av 2023**. Om så är fallet kommer det att ha gått nästan 14 år sedan det första klagomålet lämnades in. Även om kommissionen inte har varit inaktiv i ärendet under hela denna period, vidhåller ombudsmannen sin preliminära slutsats att denna försening inte är rimlig med hänsyn till den aktuella frågan. I all sin verksamhet måste kommissionen följa principerna om god förvaltning, bland annat kravet på att beslut ska fattas inom rimlig tid.

42. Ombudsmannen anser att de skäl som kommissionen angett för förseningen till största delen kan tillskrivas kommissionen. Kommissionen hävdade att den tid som den har behövt för att hantera detta överträdelseförfarande beror på den komplicerade rättsliga situationen och den nationella politiken. Det är uppenbart att de rättsliga särdragen i EU:s federala stater inte är nya för kommissionen, och under en 13-årsperiod kan det nationella politiska landskapet förändras flera gånger. Denna verklighet bör beaktas i kommissionens strategi för att hantera ett överträdelseförfarande. Dessutom har kommissionens personal som hanterar överträdelseklagomål betydande juridisk expertis och bör kunna hantera komplicerade rättsliga frågor inom en rimlig tidsperiod.

43. Ombudsmannen erkänner dock att kommissionen har vidtagit ett antal åtgärder under den period som den har behandlat detta förfarande. Detta omfattade åtgärder som syftar till att säkerställa att andra medlemsstater respekterar EU:s rätt till etableringsfrihet (dessa omfattade kommunikation, riktlinjer och workshoppar) och den direkta dialogen med de tyska

myndigheterna, som tydligt har intensifierats under ombudsmannens undersökning. Ombudsmannen anser också att kommissionen var berättigad när den beslutade att invänta resultatet av de två ovannämnda rättsfallen [13] , även om det ettåriga avbrytandet av överträdelseförfarandet i väntan på resultatet av Visser-ärendet [14] förefaller långt.

44. Kommissionen uppgav att förseningen delvis berodde på dess val att fortsätta dialogen med myndigheterna i Tyskland, i stället för att vidta formella åtgärder i överträdelseförfarandet. Även om kommissionen har åtagit sig att när så är möjligt använda dialog för att övertyga medlemsstaterna om att se till att deras nationella lagstiftning överensstämmer med EU-lagstiftningen, har den också satt upp målet att behandla klagomål och förfaranden om överträdelser i god tid. [15] En sådan dialog kan inte användas som motivering för en orimlig försening i det administrativa skedet av ett överträdelseförfarande.

45. Ombudsmannen drar slutsatsen att kommissionen inte kunde motivera de tretton år som den har tagit för att hantera de administrativa stadierna i överträdelseförfarandena. **Detta är administrativa missförhållanden** . Eftersom kommissionen meddelade att den skulle fatta ett beslut i början av 2023 har ombudsmannen beslutat att det inte skulle tjäna något syfte att utfärda en rekommendation.

Slutsats

På grundval av undersökningen avslutar ombudsmannen detta ärende med följande slutsats:

Kommissionen kunde inte motivera de tretton år som den har tagit för att hantera de administrativa stadierna i överträdelseförfarandet. Detta är administrativa missförhållanden.

Med tanke på kommissionens åtagande att fatta ett beslut i början av 2023 uppmanar ombudsmannen den att rapportera tillbaka till slutet av mars 2023.

De klagande och kommissionen kommer att informeras om detta beslut.

Emily O'Reilly Europeiska ombudsmannen

Strasbourg den 16 december 2022

[1] Sådana anläggningar är förbjudna om ett detaljhandelsprojekt (a) förväntas generera mer än 30 % av sin omsättning med kunder som bor utanför staden och dess omgivningar ("kongruensprincip"). B) förväntas avleda 10 % eller mer av omsättningen för etablerade detaljhandlare (principen om icke-förlamning), och c) dess försäljningsutrymme i en viss procentandel är avsett för det "stadsnära relevanta sortimentet", t.ex. lampor, mattor, köksartiklar etc. (nedan kallad integrationsprincipen). Villkoret c avser det politiska målet att

skydda stadskärnorna, medan villkoren a och b avser ekonomiska problem.

[2] Rätten till etableringsfrihet fastställs i artikel 49 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

[3] Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0123> [Länk]

[4] Mer information om EU:s överträdelseklagomål och överträdelseförfaranden:

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law/infringement-procedure_en

[5] Domen gällde kommunala detaljplaner som innebar förbud mot detaljhandel med varor som inte är skrymmande varor (t.ex. skor och kläder) i ett geografiskt område utanför stadens centrum. Syftet med förbudet var att upprätthålla lönsamheten i kommunens centrum och att undvika att det fanns lediga lokaler i staden, till förmån för en god stads- och länsplanering. EU-domstolen bekräftade följande: detaljhandel är en tjänst och omfattas av tjänstedirektivets tillämpningsområde. tjänstedirektivet är tillämpligt på detaljhandelsbutiker oavsett hur medlemsstaterna reglerar det (t.ex. genom planeringsregler). förbudet att sälja icke-voluminösa varor utanför stadens centrum är en territoriell begränsning i den mening som avses i tjänstedirektivet (artikel 15.2 a). skyddet av stadens centrum kan utgöra tvingande hänsyn till allmänintresset, förutsatt att villkoret om icke-diskriminering, nödvändighet och proportionalitet är uppfyllt.

C-31/16 *Visser v Raad van de gemeente Appingedam*

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175926&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d>

[Länk]

[6] Inspektionsrapporten finns på

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/inspection-report/en/158614> .

[7] Ombudsmannens preliminära slutsatser finns på följande webbplats:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/158615> [Länk]

[8] *En europeisk detaljhandelssektor som lämpar sig för 2000-talet*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52018DC0219> [Länk]

[9] *Praktisk vägledning för att främja vitalisering och modernisering av den lilla detaljhandeln*

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-en>

[Länk]

[10] Rapport om mötet mellan kommissionen och ombudsmannens undersökningsgrupp och inspektionen av kommissionens handlingar.

[11] Artikel 258 i EUF-fördraget är den rättsliga grunden för överträdelseförfaranden.

[12] Förutom målet Visser nämnde kommissionen följande mål C-400–08, *kommissionen mot Spanien* : <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-400/08> .

[13] ombudsmannen har tidigare ansett att det är rimligt att kommissionen inväntar resultatet av ett relaterat rättsfall innan den vidtar nästa steg i ett överträdelseförfarande: Beslut i målen 1234/2016/EIS, 1241/2016/EIS, 1717/2016/EIS och 1841/2016/EIS
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/80471> [Länk].

[14] Inspekterade handlingar visar att kommissionen, efter domen i målet Visser 2018, åter blev aktiv. Detta omfattade interna möten och utbyten med de tyska myndigheterna under 2020 och 2021.

[15] I kommissionens meddelande EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.018.01.0010.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A
[Länk]